

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 8/2 2019 s. 1205-1221, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNİ SEÇMELERİNDE ROL ALAN ETMENLER

İbrahim Halil YURDAKAL*

Geliş Tarihi: Şubat, 2019

Kabul Tarihi: Nisan, 2019

Öz

Bu çalışmada öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçmelerinde rol alan etmenler araştırılmıştır. Nitel araştırmalardan durum desenine göre yapılandırılan araştırmanın örneklemini bir kamu üniversitesinde öğrenim gören 52 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Uzman görüşleri sonrası form yedi açık uçlu soru ve kişisel bilgi formundan oluşmaktadır. Araştırmanın bulgularına bakıldığında katılımcıların öğretmenlik mesleğini seçmelerinde anne, baba ve yakın çevrenin etkili olduğu ancak son kararın kendileri tarafından verildiği görülmüştür. Yakın çevrede ise en çok sınıf öğretmenlerinin rol model olmaları nedeniyle öğretmenlik mesleğini seçmelerinde etkili olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların öğretmenlik mesleğini seçmelerinde mesleğin saygınlığı, ekonomik statüsü, atanma oranının yüksekliği ve iş tanımının net olması gibi unsurların etkili olduğu görülmektedir. Ayrıca katılımcılar her ne kadar mesleği kendileri seçse de imkân sunulduğunda bir başka mesleği yapmak istedikleri yönünde görüş bildirmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Meslek tercihi, öğretmenlik, öğretmen adayı, nitel araştırma.

FACTORS AFFECTING TEACHERS CANDIDATES' CHOICE OF TEACHING AS A PROFESSION

Abstract

In this study, the factors which have a role in the teacher candidates' choice of teaching profession were investigated. The sample of the research, which was structured according to the status pattern from qualitative research, consists of 52 teacher candidates studying at a public university. The data of the study was collected by semi-structured interview form prepared by the researcher. After the expert opinions, the form consists of seven open-ended questions and personal information form. When the findings of the study were examined, it was seen that the parents, the parents and the close environment were effective in selecting the teaching profession but the final decision was given by the participants themselves. In the immediate vicinity, it was determined that most of the class teachers were effective in choosing the teaching profession because they were role models. It is seen that the elements such as the respect of the profession, economic status, high rate of appointment and the clear definition of job are effective in the selection of the teaching profession. In addition, the participants

* Arş. Gör. Dr.; Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, iyurdakal@pau.edu.tr

expressed the opinion that they wanted to do another profession even if they chose the profession and offered the opportunity.

Keywords: Profession choice, teacher, teacher candidate, qualitative research.

Giriş

Meslek seçimi bireylerin hayatlarında önemli bir dönüm noktası olarak görülmektedir. Mesleğin özellikleri bireyin yaşam standartlarını ve gelecek planlarını etkilemesinden dolayı bu seçim bireyin neredeyse tüm geleceğini etkileyen bir süreçtir. Bu süreçte doğru ve yerinde karar vermek önem arz etmektedir. Meslek seçiminde planlı bir çerçeve hazırlamak atılacak adımların sağlam olmasında önemli bir başlangıç noktası olarak görülmektedir. İnsan hayatının en önemli dönüm noktalarından birisi olan meslek seçimi insanın kendi yaşam biçimini seçmesi anlamına gelmektedir (Yanikkerem, Altınparmak ve Karadeniz, 2004). Bireyin mesleğine yönelik doğru bir karar alması, yaşamında mutlu ve başarılı olabilmesinde önemli bir etkidir (Pekkaya ve Çolak 2013, s. 799). Özpancar, Aydın ve Akansel'e (2008, s. 10) göre meslek seçimi, bireyin meslek grupları içerisinde en iyi yapabileceğini düşündüğü faaliyetleri içeren ve kendisine en üst düzeyde doyum sağlayacağına inandığı bir alana yönelmesidir. Bireyin meslek seçiminde kariyer planlaması yapması bu nedenle önemlidir. Bireysel kariyer planlama kişilerin beceri, yetenek, tecrübe ve ilgi alanlarını dikkate alarak kariyer fırsat ve hedeflerini değerlendirme ve geliştirmeye yönelik tüm çabaları olarak tanımlanabilir (Barutçugil, 2004). Birey meslek seçiminde sadece ilgi ve ideallerini dikkate alır ise meslek seçimi sürecinde ve sonrasında problemler ile karşılaşabilir. Benzer şekilde sadece mesleğin özellikleri de dikkate alındığında bu durum bireylerde kaygı ve mutsuzluğa yol açabilir. Kaygı ve denetim odağının dıştan algılanması, kendine güven, bilgiyi yeterince iyi bir biçimde kullanamama ve gerekli bilgileri ayırt edememe bireyleri kararsızlığa düşürebilmektedir (Çakır 2004, s. 4). Bu kapsamda meslek seçiminde kariyer planlamada hem mesleğin özellikleri hem de bireyin özellikleri belirlenerek sağlam adımlar atılmalıdır. Kişilerin kendilerini en iyi şekilde ifade edebilecekleri, hayat boyu uğraşmaktan zevk alacakları ve kişilik yapılarına uygun mesleğe yönelmeleri hem kişisel hem de toplumsal açıdan önemlidir (Çelik ve Üzmez, 2014, s. 95).

Bireylerin meslek seçimlerinde birçok faktör etkili olmaktadır. Bunlar içinde mesleğin ekonomik getirisi, toplumdaki saygınlığı ve iş imkânları meslek bazında önemli etkenler olmakla birlikte mesleğin bireyin ilgisine, fiziksel ve zihinsel yapısına ve gelecek hedeflerine uygun olması da bireysel etkenlere örnek olarak gösterilebilir. Öğrencilerin üniversite tercihlerini etkileyen faktörlerden bazıları akademik saygınlık, üniversitenin konumu ve bilgi kaynaklarıdır (Akar, 2012). Bunların yanı sıra ailesel ve çevresel etmenlerde meslek seçiminde bireyleri yönlendiren unsurlardandır. Bireyin sosyo-ekonomik durumu ve aile gibi faktörler

ülkeler ve kültürler arasında farklılık arz etmekle birlikte, bireyin meslek seçimi üzerinde etkili olmaktadır (Genç, Kaya ve Genç, 2007, s. 50). Benzer şekilde Erol, Yergin ve Mercan'a (2012) göre bireylerin sosyo-ekonomik durumu, ailelerinin öğrenim durumu, aile mesleği, tercih edilen mesleğin geleceğe dönük görünümü vb. gibi faktörler meslek tercihleri konusunda önemli etkenlerdendir. Dinç (2008) araştırmasında bireylerin meslek seçiminde etkili olan faktörleri; kariyer beklentisi, yüksek kazanç ve sorumluluk beklentisi, sosyal statü beklentisi, mesleki bilgi ve beceri, mesleki tecrübe, aile çevresi ve eğitim çevresi şeklinde belirlemiştir. Bu bağlamda meslek seçiminde bireylerin en fazla önem verdiği olgu olarak ekonomik standartlar gösterilebilir. Özellikle ailenin ekonomi durumu bireyin meslek seçiminde mesleğin ekonomik şartlarını dikkat almasında önemli bir etkidir. Nitekim orta sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarının daha yüksek itibarlı mesleklere yöneldikleri bilinmektedir (Kulaksızoğlu, 1999). Benzer şekilde ekonomik imkânları yeterli düzeyde olan aileler, çocuklarını kısa yoldan meslek elde edebilecekleri okullara gönderirlerken, ekonomik imkânları kısıtlı olan aileler ise çocuklarının kısa yoldan hayata atılmalarını istemekte ve bir zanaat sahibi olmalarını beklemektedir (Ay, 2002). Günümüzde ekonomik getirisi yüksek olan meslekler bireyler arasında tercih nedeni olarak kabul edilmektedir (Bilgiseven,1992). Mesleğin ekonomik getirisi mesleğe yüklenen değer atfını etkilemektedir. Koç (1994) araştırmasında aile isteği, ekonomik durum, sosyal statü elde etme isteği, işe giriş olanakları ve arkadaş grubunun meslek seçiminde başlıca etmenler olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Ailelerin ekonomik durumlarının bireylerin meslek seçimlerinde bir baskı unsuru olarak görülmektedir. Her ne kadar ailelerin ve çocuklarının meslek seçiminde beklentileri ve idealleri farklı olsa da ortak bir potada bunu eritmek gerekmektedir. Aileler meslek yönelimlerinde kendi beklentileri ile çocuğun beceri ve yeteneklerinin sınırları arasında gerçekçi bir denge kurmalıdır (Yavuzer, 1996). Meslek seçimi bireyin kişiliği, umutları, dünya görüşü ve manevi değerleri ile de ilişkidir (Can, Karaca ve Gökgöz, 2010, s. 2). Bu kapsamda meslek seçiminde aileden çok bireyin beklentileri göz önüne alınmalıdır. Ailenin yanı sıra toplumsal çevre de meslek seçiminde bireyi etkileyen etmenlerdendir. Özyürek ve Atıcı (2002) araştırmasında öğrencilerin meslek seçimlerinde okul danışmanı, aile, arkadaşlar, öğretmenler ve basında çıkan haberlerin etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yelken (2008) öğrencilerin mesleki tercihlerinin, okul türüne, anne babalarının mesleklerine ve öğrenim durumlarına, ailelerinin aylık ortalama gelirine göre farklılık göstermekte olduğunu, Arslan (2002) ise öğrencilerin meslek seçiminde etkili olan faktörlerin ilk sırasında kar elde etme isteği, ikinci sırada ise bağımsız çalışma isteği geldiğini belirtmektedir.

Meslek seçiminde etkili olan yedi temel faktör Dinç'e (2008) göre şunlardır: Yüksek kazanç ve sorumluluk beklentisi, kariyer beklentisi, mesleki tecrübe, bilgi ve beceri, aile çevresi, sosyal statü ve eğitim çevresi. Çocukların gelişmelerinde ve topluma faydalı bireyler hâline gelmelerinde eğitimin önemi büyüktür. Eğitim öğretim hizmetleri sayesinde birey toplumun ihtiyaçlarına ve bireysel gereksinimleri ölçüsünde bilgi ve becerileri edinmekte ve topluma uyum sağlamaktadır. Bu bağlamda eğitim öğretim hizmetlerinin sunulmasında görev alan öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Öğrencilerine faydalı bir eğitim öğretim hizmeti sağlamak isteyen bir öğretmen öncelikle mesleğine karşı sevgi ve saygı beslemelidir. Mesleğe ilişkin ön yargıları ve kaygıları olan bir öğretmenin verimli olabilmesi düşünülemez. Bu nedenle özellikle öğretmenlik mesleğini seçecek bireylerin kariyer planlaması yapmaları büyük bir gereksinim olarak görülmektedir. Birçok meslekte olduğu gibi öğretmenlik mesleğinde de bu mesleği yapacak bireylerin mesleği rehberlik desteği almaları gerekmektedir. Meslek seçiminin karmaşık ve dinamik bir süreç olması bireylerin bu süreçte yardım almaları gereksinimini zorunlu kılmaktadır (Yeşilyaprak, 2011). Ancak alan yazına bakıldığında özellikle ülkemizde öğrencilerin meslek seçimi ile ilgili yeterince yardım alamadıklarını görülmektedir (Hamamcı ve Çoban, 2011). Mesleki rehberlik bireylerin farklı meslekleri tanımaları ve kişisel özelliklerine uygun olan meslekleri seçmeleri, mesleklere hazırlanmaları ve mesleklerde ilerlemeleri amacıyla yapılan yardımlardır (Kepçeoğlu, 2004). Mesleki rehberlik uygulamalarının bireye sadece meslek hakkında bilgi vermek değil mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerileri de içermesi gerekmektedir. Birey tercih edeceği mesleğin, değişen yönleri hakkında yeterli bilgi sahibi olurken; mesleğin gerektirdiği yeteneğe ve ilgiye sahip olup olmadığı konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmayabilir (Kuzgun, 1986). Sağdıç ve Demirkaya (2009) öğrencilerin meslek belirlerken herhangi bir beklentilerinin olmadığını sadece aileden uzakta okumanın eğlenceli ve arkadaş ortamının güzel olacağı düşüncesi ile tercih yaptıklarını belirtmektedir. Bu kapsamda öğrencilerin meslek seçimlerinde mesleğin ve kişisel özelliklerinin dikkate almalarını sağlayıcı mesleki rehberlik etkinliklerinin daha yoğun bir şekilde yapılması gerekmektedir. Mesleğe yöneltme, bireyi yeteneklerine, ilgi ve ihtiyaçlarına en çok uyan mesleği bularak, bu mesleğe bireyi yöneltmesi ile ilgili yapılan faaliyetlerdir. Mesleğe yönelmenin amacı meslek faaliyeti konusunda iş piyasaları, aile durumunu göz önünde bulundurarak çocuğun beceri ve yeteneklerine en uygun şekilde yetişmesine yardımcı olmaktır (Ergunalp, 1982, s. 78). Mesleki rehberlik sadece bireyi ve ailesini değil tüm toplumu etkileyen bir değişkendir. Birey uzmanlık edindiği mesleği yapmak istememesi durumunda farklı mesleklere yönelmekte, bu durumda zaman ve maddi olarak kayba yol açmaktadır. Aldığı meslek eğitiminden farklı alanlarda çalışmak durumunda kalan bireyler gerek eğitim harcamaları gerekse insan kaynaklarının yanlış kullanılmasının sonucu

olarak ülkede kaynak israfı yaratılmasına yol açmaktadır (Telman, 2000, s. 33). Bireyler meslek seçimlerinde doğru karar vermeleri için tüm kişisel özelliklerini dikkat almalıdır. Birey sahip olduğu yetenek ve kapasitenin altında bir yetenek düzeyi gerektiren mesleğe yöneldiğinde meslekten doyum sağlaması da mümkün olmayacaktır (Savran, Sert ve Uzun, 1999, s. 275). Tam tersi durumda da benzer sonuçlar ortaya çıkacaktır. Birey kapasitesinin üstünde bir mesleği icra etmek zorunda kaldığında da hem birey mutsuz olacak hem de mesleğin getirdiği uzmanlık becerilerinde yetersiz kalacaktır.

Meslek seçiminde bir diğer önemli unsur ise orta öğretim mezuniyetidir. Ayık, Özdemir ve Yavuz (2007) fen lisesi mezunu öğrencilerin daha çok tıp, diş hekimliği ve eczacılık gibi sağlık alanlarına yöneldiklerini; genel lise mezunlarının fen edebiyat ve eğitim fakültelerine yöneldiklerini belirtmiştir. Öğretmen lisesi mezun öğrencilerin daha çok öğretmenlik, sağlık lisesi mezunu öğrencilerin ise daha çok hemşirelik gibi bölümleri seçtikleri bilinmektedir. Alan yazında öğrencilerin meslek seçim tercihlerine yönelik bir çok araştırma yer almaktadır (Ekiz, 2006; Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım, 2007; Ok ve Önkol, 2007; Özbek, 2007; Boz ve Boz, 2008; Ubuz ve Sarı, 2008; Çevik ve Yiğit, 2009; Girgin, Akamca-Özyılmaz, Ellez ve Oğuz, 2010; Hacıömeroğlu ve Şahin-Taşkın, 2010; Özsoy, Özsoy, Özkara ve Memiş, 2010; Şahin, 2011; Çetin, 2012; Karadağ, 2012; Kartal ve Taşdemir, 2012; Şara ve Kocabaş, 2012; Bursal ve Buldur, 2013; Tüfekçi-Aslim, 2013; Kılcan, Keçe, Çepni ve Kılınç, 2014).

Sonuç olarak bireylerin meslek seçimleri gelecek hayatları için büyük önem arz etmektedir. Birey bu süreçte kişisel özelliklerini bilmeli ve hedeflediği mesleğe yönelik eğitim almalıdır. Ailelerin her ne kadar çocuklarının meslek seçimlerinde düşünceleri olsa da bu durum tavsiyeden öteye gitmemelidir. Nitekim istemediği bir bölümü okuyup, mecburen o bölümle ilgili mesleği icra edecek olan bireyin, meslek ile ilgili becerilere ne kadar sahip olacağı soru işaretidir (Ateş ve Kılınç, 2013, s. 62). Öğretmen adaylarının meslek seçim tercihlerinin gerekçelerini tespit etmek bu nedenle önem arz etmektedir. Bireyin herhangi bir meslekte başarılı olmasında o mesleğe yönelik algı ve tutumun önemli olduğu düşünüldüğünde öğretmen adaylarının da mesleğe yönelme algılarını ve bu algıları yönlendiren etmenleri tespit etmek gerekmektedir. Bu kapsamda bu çalışmada öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği seçiminde rol oynayan unsurların belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda şu alt problemler oluşturulmuştur.

Öğretmen adaylarının;

- Öğretmenlik mesleğini seçmede ailenin ve çevrenin etkisine ilişkin görüşleri nelerdir?

- Öğretmenlik mesleğini seçmede mesleğin özelliklerinin etkisine ilişkin görüşleri nelerdir?
- Öğretmenlik mesleğini seçmede etkili olan diğer unsurlara ilişkin görüşleri nelerdir?
- Öğretmenlik mesleğini istemeden seçme durumuna ilişkin görüşleri nelerdir?
- İdeallerindeki meslekler nelerdir?

Yöntem

Araştırmada nitel desenlerden durum çalışması modeli kullanılmıştır. Durum çalışması bir ya da birkaç durumun derinlemesine araştırmasını içeren bütüncül bir nitel araştırma modeli olup (Öztuna Kaplan, 2013) gerçek yaşamda yer alan olayları çok yönlü olarak incelenmesini sağlayan bir araştırma desendir (Crowe, Cresswell, Robertson, Huby, Avery ve Sheikh, 2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme gerekçeleri derinlemesine incelenmiş ve mevcut grubun görüşleri genellemeye ihtiyaç duyulmadan ortaya koyulmuştur. Araştırmanın örneklemini bir kamu üniversitesinde yer alan eğitim fakültesinde öğrenim gören 52 öğretmeni adayını oluşturmaktadır. Örneklemin 34'ü kadın, 18'i ise erkektir. Örneklemin seçilmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Suri'ye (2011, s. 67) göre maksimum çeşitlilik örneklemini farklılıklara ilişkin temel boyutları belirlemek üzerine yapılandırılmış bir örnekleme yöntemi olup birbirinden farklılaşan durumların ortaya çıkarılmasında etkilidir. Araştırmada lisans öğrenimi gören 52 öğrenci birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf düzeylerinde olup her bir sınıf düzeyinden 13 öğrenci örnekleme dâhil edilmiştir. Araştırmada öğretmen adaylarının görüşlerini belirlemede araştırmacı tarafından hazırlanan açık uçlu soru formu kullanılmıştır. Soru formunun hazırlanmasında öncelikle alan yazın incelenmiş ve konu ile ilgili 11 sorudan oluşan bir taslak soru formu hazırlanmıştır. 11 sorudan oluşan soru formu 3 öğretmen adayını (anlam), 3 Türkçe öğretmeni (yazım-ımla) ve 2 alan (1 Prof., 1 Doç.) uzmanının (kapsam) görüşleri doğrultusunda 7 soruya indirilmiş ve kişisel bilgi formu eklenilerek son halini almıştır. Bulgular alıntılar ile desteklenmiş ve her bir katılımcıya sıra numarası ile cinsiyete ilişkin (K: Kadın; E: Erkek) belirteç verilerek verilerin karışması önlenmiştir.

Bulgular

Bu bölümde araştırma sonuçlarına ilişkin bulgular alıntılar ile desteklenerek sunulmuştur. 52 öğretmen adayından alınan görüşler doğrultusunda dikkat çeken düşünceler kodlanarak sunulmuştur. Araştırmanın birinci alt problemi “öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçmede ailenin ve çevrenin etkisine ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde olup bu alt probleme ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri şunlardır:

Çevremde öğretmenlik mesleğinin kadınlar için en uygun meslek olduğuna yönelik görüş öğretmenliği seçmemde etkili oldu (K, 1). Ailemin ve çevrem hiç etkisi olmadı tamamen içsel (K, 2). Özellikle arkadaşlarım öğretmenliği seçmemde etkili oldu (K, 52). Ailem küçüklüğümden veri öğretmen olmamı istiyordu (K, 5). Lisede sınıf arkadaşım çok iyi resim yapardı. Bende ona özenip onun gibi çizmek isterdim (K, 3). Ailemin öğretmen olmam için ısrar etmesi mesleğe yönelmemde etkilidir (E, 9). Özellikle öğretmenlerimin öğretmen olmam konusunda çok telkinleri oldu (E, 10; K, 24). Ailem öğretmenlik seçimimde hayati rol oynamasa da göz önünde bulundurduğum etkenlerden biriydi (E, 12). Çevrem eğitimsiz bireylerden oluşması bende tepki yarattı bu yüzden öğretmenliği seçtim (E, 13). Ailem benim matematik öğretmeni olmamı istedi ama ben sınıf öğretmenliğini yazdım yani branşımı ben mesleğimi ailem seçti diyebilirim (K, 14). Annem ve babam sınıf öğretmeni olma konusunda beni desteklediler (K, 15). Tüm çevrem öğretmenliğin bayana uygun bir meslek olduğunu söylemesi etkili oldu (K, 18). Annem sürekli öğretmenliğin bayan için uygun olduğunu ve garanti meslek olduğunu söylemesi seçimimde etkili oldu (K, 19). Çevremdeki öğretmenlerin rahat ve huzurlu bir hayatlarını görmem etkili oldu (K, 33). Öğretmenimin öğretmenliği seçmemde çok etkisi oldu, onu çok seviyordum ve onun gibi olmak istedi (K, 20). Ailem öğretmen olmamı istemedi ben ise aksine öğretmenlik seçtim (K, 21). Tüm aile fertlerim öğretmen olmamı istiyordu ve uzun süre beni ikna etmeye çalıştılar (K, 23). Çevremde öğretmen olmam için telkinde bulunmayan yok gibiydi (K, 24). Babam beni hep öğretmen olarak hayal etmişti o yüzden öğretmen olmamda etkisi çoktur (K, 30). Ablamın mesleğe yönelmemde çok etkisi oldu (K, 51).

Araştırmanın ikinci alt problemi “öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçmede mesleğin özelliklerinin etkisine ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde olup bu alt probleme ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri şunlardır:

Sabit maaşın olması ve garanti meslek olarak düşünülmesi nedeniyle seçtim (K, 1). Saatlerinin düzenli olması ve maaşının net olması (K, 52). Öğretmenlik mesleği saygın olduğundan seçtim (K, 2). Çevremde birçok kişi öğretmen bu sebeple öğretmenliği seçtim (K, 50). Öğretmenlik mesleğinde hedef kitle çocuklar olduğundan bu mesleği seçtim (K, 51). Öğretmenlik çocuk sevgisi gerektirir, ben de çocukları sevdiğim için bu mesleği seçtim

(K, 6). Para asla etkili değildir, ilkokul öğretmenimden öğrendiğim üzere öğretmenlik para için yapılacak bir meslek değildir (E, 9). Mesleğin gereksinim duyduğu özellikler ile kişisel özelliklerimin uyumlu olması mesleği seçmemde ana etkendi (K, 12). Öğretmenlik çocuklara eğitim verme işidir. Ben de çocuklar ile uğraşmayı seviyorum o yüzden bu mesleği seçtim (K, 14). Yaşadığım yerde öğretmenlere çok saygı duyulduğundan bu mesleği seçtim (K, 15). Öğretmenlik mesleği saygı duyulan bir meslek. Bende saygınlık kazanmak için seçtim (K, 17). Öğretmenlik mesleğinin bayan için uygun olması nedeniyle seçtim (K, 18).

Araştırmanın üçüncü alt problemi “öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçmede etkili olan diğer unsurlara ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde olup bu alt probleme ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri şunlardır:

Öğretmenlik vasfını, daha doğrusu öğretmen vasfını kendimde bulduğum için istedim. Öğretemeyen insanların öğretmenliği seçmelerini hiç doğru bulmuyorum (K, 1). Tamamen kendi isteğimle seçtim (K, 3). Öğretmenlik sabır ve sükûnet ister, ben de sakin ve sabırlı olduğum için bu mesleği seçtim (K, 51; K, 17). Çocukları çok seviyorum, kendi çocukluğumu yaşayamadığım için çocukluğumu öğrencilerime yaşatmak istiyorum (K, 6). ÖSYM puanım etkili oldu, puanım yettiği için geldim (K, 7). ÖSS puanım sınırda kaldığı için diğer istemiş olduğum bölümleri seçemedim. Bu sebeple öğretmenlik yazmak zorunda kaldım (E, 9). Ülkemizin koşulları nedeniyle meslek seçimi yaparken ekonomik koşullar dikkate alınmalıdır. Ben de ekonomik koşulları dikkate aldım (E, 49). Çevremdeki çocuk sayısının fazla olması öğretmenliği seçmemde çok etkilidir (E, 48). Tatili bol olan bir meslek olduğu için seçtim (K, 11). Ekonomik koşul bende hiç etkili olmadı, öğretmenlerin ekonomik şartlarının iyi olmadığını bile bile seçtim bu mesleği (K, 12). Yoksul bir aileden geldiğim için ekonomik olarak güvence yaratacak bir meslek seçmem gerekiyordu bu sebeple öğretmenliği seçtim (E, 45). Babam çiftçi olduğundan düzenli bir geliri yok. Bu da ailemiz için olumsuz durumlar yarattı, öğretmenlik düzenli maaşı olan bir meslek o yüzden seçtim (K, 43). Öğretmen olmak bende manevi bir doyunluk yaratacağı için seçtim (K, 16). Öğretmenliği seçmemde en büyük etken öğretmenliğin kutsal bir meslek olmasıdır (E, 39). Çocuk sevgisi, mesleğin getirileri ve hayırseverlik gerektiren bir meslek olması seçimimde etkili (K, 35). Tamamen içten gelen

sebeplerden ötürü seçtim, maddiyat ya da saygınlık önemli değil (K, 20). Başkalarına bir şeyler öğretme isteği öğretmenliği seçmemde en büyük etkidir (K, 27). Öğretmenlik yeni bir nesil yetiştirme açısından önemli bir meslektir. Bu derece önemli bir vazifeyi yapmak benim için önemlidir (K, 30). İş bulma olasılığının yüksek olması nedeniyle öğretmen olmak istedim (E, 31).

Araştırmanın dördüncü alt problemi “öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini istemeden seçme durumuna ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde olup bu alt probleme ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri şunlardır:

İsteğimle geldim ancak öğretmenliğin kutsallığına olan inancım üniversitede biraz sarsıldı. Bazı öğretmenler öğretmenliği sadece iş olarak görüyor (K, 1). Seçmezdim, çünkü ülkenin olanakları öğretmenlik mesleğini cazbetmiyor bu yüzden daha çok soğuyorum çocukları sevmesem öğretmenliği bırakırım (K, 7). Tekrar şansım olsa öğretmenliği seçmezdim. Seçim hakkı verseler hayalimdeki mesleği yapmak isterdim (E, 9). Elimde şimdilik bu meslek var ama daha ideal bir meslek olur ise seçim yapmak isterim (E, 49). Şu an ki aklım olsa seçmezdim, ÖSS puanım dolayısıyla seçtim (K, 11). Herhangi bir kaygı gütmeyecek olsam tekrar öğretmenliği seçmezdim (K, 47). Öğretmenliği isteyerek seçtim ama zamanla meslekten soğudum şu an başka bir meslek yapmak okumak isterdim (K, 19). Doktor olup insanlara yardım etmek istiyordum. Ancak puanım yetmediği için bu yardımı öğretmenlikte sergileyeceğim (K, 29).

Araştırmanın beşinci alt problemi “öğretmen adaylarının ideallerindeki meslekler nelerdir?” şeklinde olup bu alt probleme ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri şunlardır:

Sanat kafe açmak isterdim, çünkü daha eğlenceli ve kazançlı (K, 1). İngilizce öğretmenliği okumak isterdim (K, 3). Psikolog olmak isterdim (K, 4). Dansçı olmak isterim (K, 5). Polis olmak istiyorum (K, 6). Mimarlık, iç mimarlık ya da mimarlığın diğer kollarını yapmak isterdim (K, 7). Mimar olmak isterdim (K, 8; K, 17) Sektör içinde aktif olarak görev alabileceğim bir meslek seçmek isterdim. Ticaret konusunda risk almaktan kaçınmayacağım için ticarete atılmak isterdim (K, 9). Ekonomik koşulları daha iyi, rahatça çalışabileceğim bir meslek sahibi olmak isterim (E, 10). Savcı olmak isterdim, hayat standardı yüksek olduğu için (K, 11). Teknoloji alanında bir girişimci olmak isterdim, öğretmenlik bana durağan geliyor (K, 47).

Rehabilitasyon merkezi açmak isterim (13, E). İnsanların sorunlarını çözmeyi sevdiğimden psikolog olmak isterdim (K, 14; K, 16). Öğretmenliği çok sevmeme rağmen seçenek sunulseydi ressam olmak isterdim (K, 15). Hukuk okumak isterdim, haklarımı, sorumluluklarımı ve ödevlerimi bilerek mazlumların hakkını savunmak için (K, 18; K, 28).

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme gerekçeleri ve bu konudaki görüşleri araştırılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adaylarının meslek seçiminde ailesel ve çevresel etmenlerden etkilendikleri ancak son kararı kendilerinin verdiği görülmektedir. Anne, baba ve sınıf öğretmenlerinin bireyleri mesleki yönlendirmede en çok etkileyen kişiler olduğu araştırmadaki görüşler çerçevesinde söylenebilir. Araştırmada anne veya babası öğretmen olan öğrencilerin her ne kadar etkilense de mesleki seçimlerde son kararlarını kendilerinin verdiklerini ve ailevi baskıların olmadığını belirtmeleri, anne ve babanın öğretmen olmasının çocuklarının da öğretmen olmasına yol açtığına ilişkin algıları yıkar niteliktedir. Dinç (2008) araştırmasında üniversite öğrencilerinin meslek seçiminde aile çevresi ve eğitim çevresi faktörlerinin önemli olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Genel olarak katılımcılar öğretmenliği “ideallerindeki meslek” olarak nitelendirmektedir. Özsoy vd. (2010) araştırmalarında öğretmen adaylarının yaklaşık yarısının (örneklem) öğretmenliği idealindeki meslek olduğu için seçtiği sonucuna ulaşmışlardır. Özbek (2007) araştırmasında benzer sonuçlara ulaşmış ve öğretmenlik mesleğinin tercih edilmesinde kişisel faktörlerin etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Ekonomik olanaklar, saygınlık ve çocuk sevgisi de öğretmen adaylarının diğer yaygın olarak belirttikleri öğretmenliği seçme nedenlerindedir. Mesleğin saygınlığının meslek seçiminde etkili olduğu sonucu Genç, Kaya ve Genç (2007) tarafından yapılan çalışmada da elde edilen bulgular arasındadır. Söz konusu çalışmada tıp fakültesi öğrencilerinin meslek seçimlerinde mesleğin saygınlığının önemli bir etken olduğu belirlenmiştir. Özpancar, Aydın ve Akansel’de (2008) araştırmalarında meslek seçiminde iş bulma olanakları ve ekonomik faktörlerin etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Erdemir (1997) araştırmasında iş olanaklarının meslek seçiminde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Pekkaya ve Çolak’ta (2013) benzer şekilde araştırmalarında üniversite öğrencilerinin meslek seçimlerinde iş olanakları ve iş güvencesini dikkate aldıkları sonucuna ulaşmışlardır.

Bazı öğretmen adayları mesleği isteyerek seçmediklerini daha çok maddi imkânların yetersizliği ve üniversite yerleştirme sınavında alınan puan ile lisans bölümlerinin kazanıldığı için öğretmenliği seçmek zorunda olduklarını belirtmektedirler. Ubuz ve Sarı (2008)

araştırmalarında sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğunun öğretmenlik mesleğini seçme nedeni olarak ‘üniversite sınav sonucu’ gerekçesini öne sürdüğü belirlenmiştir. Şara ve Kocabaş’ta (2012) araştırmalarında öğretmen adaylarının sınıf öğretmenliğini seçmede üniversiteye giriş sınav puanının etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Öğrencilerin neredeyse tamamı seçim hakkı verildiğinde bir başka mesleği yapmak istediklerine yönelik görüş belirtmişlerdir. Bazı öğretmen adayları öğretmenlik mesleğinin toplumdaki statüsünün seçimlerinde etkili olduğunu belirtmiştir. Gökgez ve Zengin (2012) araştırmalarında meslek seçimini etkileyen faktörleri altı grup altında toplamış ve mesleğin saygın bir sosyal statü sunması, masa başı işlerden olması ve gelecekte de önemini koruyacağı düşüncesi açıklayıcılığı yüksek olan faktörler olarak belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının öğretmenliği seçmesinde bir diğer etken ise tatil süresinin fazla olması ve standart çalışma süresinin olmasıdır. Ömürbek ve Usul (2008) araştırmalarında mesleğin çalışma saatlerinin esnek olması, mesleği seçmede önemli bir etken olarak görüldüğünü belirtmektedir.

Araştırmada anne ve babanın mesleğinin ve öğrenim durumunun öğrencilerin öğretmenliği seçmede etkili olduğu ancak son kararın öğrenci tarafından verildiği belirlenmiştir. Bu kapsamda katılımcıların tercihlerini bilinçli yaptıkları görülmektedir. Çelik ve Üzmez’ de (2014) üniversite öğrencileri ile yaptıkları araştırmada öğrencilerin meslek seçiminde bilinçli tercih yaptıkları sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Erol, Yergin ve Mercan (2012) araştırmalarında öğrencilerin meslek seçiminde kendi kararlarını verdikleri sonucuna ulaşmışlardır. Katılımcılar çevrenin öğretmenlik mesleğini seçmede yol gösterici olmalarına rağmen zorlama yapmadıklarını belirtmektedir.

Yelken (2008) araştırmasında öğrencilerin mesleki tercihlerinin anne-babalarının mesleklerine, öğrenim durumlarına ve ailelerinin aylık ortalama gelirine göre farklılık göstermekte olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu kapsamda söz konusu araştırma ile mevcut çalışmanın sonuçları örtüşmemektedir. Katılımcıları mesleğe yönlendirmede en etkin kişilerin anne, baba ve çekirdek aile üyeleri ile birlikte sınıf öğretmenleri olduğu görülmektedir. Birçok katılımcı sınıf öğretmenlerinin mesleği seçmelerinde rol model olduğunu belirtmektedir. Ateş ve Kılınç (2013) araştırmalarında coğrafya öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğunun coğrafya öğretmenliğini seçmelerinde öğretmenlerinin etkili olduğunu belirttikleri sonucuna ulaşmışlardır. Benzer şekilde Boz ve Boz’da (2008) araştırmalarında öğretmen adaylarının öğrencilik yıllarında kendi matematik ya da kimya öğretmenlerinden olumlu şekilde etkilenmeleri öğretmenliği tercih etme nedenlerinin başında gelmekte olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Özyürek ve Atıcı (2002) araştırmalarında öğrencileri mesleğe yönlendirmede okuldaki ve dersanelerdeki rehber öğretmenlerin önemli bir yardım kaynağı olduğu konusunda güçlü bir kanıt bulamamışlardır. Büyükgöze Kavas'ta (2005) araştırmasında üniversite öğrencilerin ilköğretim ve lisede gerekli mesleki rehberlik hizmetlerini alamadıkları sonucuna ulaşmıştır. Araştırmada da hiçbir öğretmen adayı mesleğe yönlendirmede rehberlik servisinden söz etmemiştir. Bu kapsamda özellikle orta öğretim kurumlarında rehberlik servislerinin mesleki rehberlik konusunda daha etkin çalışması gerektiği söylenebilir.

Araştırmada öğretmen adaylarına seçim hakkı verildiğinde hangi mesleği yapmak istersiniz şeklinde bir soru sorulduğunda genel olarak özgürce çalışabilecekleri ve girişimcilik becerisini kullanabilecekleri meslekleri belirtmişlerdir. Arslan (2002) araştırmasında üniversite öğrencilerinin, mesleki idealler açısından birinci derecede önceliği kendi işini kurma faktörü, dolayısıyla girişimcilik unsuru olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu kapsamda çalışma araştırmayı destekler niteliktedir. Benzer şekilde katılımcıların büyük bir çoğunluğu her ne kadar öğretmenliği kendi istekleriyle okumalarına rağmen seçenek hakkı tanındığında farklı meslekler yapmak istediklerini belirtmektedir. Sağdıç ve Demirkaya (2009) araştırmalarında üniversite öğrencilerinin %88,4 ünün kendi alanlar ile ilgili geleceğe yönelik bir kariyer gelişim plânlarının olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Benzer şekilde mevcut araştırmada da öğretmen adayları kendi alanlarından ziyade başka alanlar ile ilgili gelecek planları kurmaktadır. Buna gerekçe olarak da öğretmenlerin ekonomik durumları, yaşam standartları ve çevrenin bakışı gösterilmektedir. Şahin (2011) araştırmasında öğretmen adaylarının %81'inin mesleki gelecekleriyle ilgili olumsuz düşünceler taşıdıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu kapsamda öğretmenlik gibi hayati öneme sahip bir mesleği icra edecek bireylerin öncelikle kişisel özelliklerinin mesleğin gereksinim duyduğu özellikler ile bağdaşabilmesi için eğitim fakültelerine alımda farklı bir seçme modelinin kullanılması gerekmektedir. Puan usulü yönlendirmeler dayatmaya dayandığı için bireylerde isteksizliğe yol açabilmektedir. Eğitim fakülteleri belirli bir puan barajı sonrası öğretmenlik vasfına ilişkin fakülte bazlı ölçütler ile lisans alımları sağlayabilir. Ayrıca özellikle orta öğretim düzeyinde öğrencilerin mesleki yönlendirmeleri önem arz etmektedir. Bu kapsamda orta öğretimde öğrencilere yapılacak meslek tanıtımlarının kişisel ve mesleki özellik eşleşmesi ile de desteklenmesi gerekmektedir. Ailelere çocuklarının ilgi duydukları mesleğe yönelmeleri ve bu konuda dayatma yapmamaları konusunda da bilgilendirici programlar veya broşürler/kitapçıklar uzmanlar tarafından hazırlanmalı ve sosyal medya ile görsel-yazılı basında yaygın olarak sunulmalıdır.

Kaynaklar

- Akar, C. (2012). Üniversite seçimini etkileyen faktörler: iktisadi ve idari bilimler öğrencileri üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 7(1), 97-120.
- Arslan, K. (2002). Üniversiteli gençlerde mesleki tercihler ve girişimcilik eğilimleri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 6, 1-11.
- Ateş, M. ve Kılınc, Y. (2013). Üniversite öğrencilerinin coğrafya bölümlerini tercih etmelerinde lise coğrafya öğretmenlerinin etkisi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 28, 47-63.
- Ay, M. (2002). *Mesleki yönlendirme ilköğretim okulları sekizinci sınıf öğrencileri üzerine bir alan araştırması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ayık, Y. Z., Özdemir, A. ve Yavuz, U. (2007). Lise türü ve mezuniyet başarısının kazanılan fakülte ile ilişkisinin veri madenciliği tekniği ile analizi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 441-454.
- Barutçugil, İ. (2004). *Stratejik insan kaynakları yönetimi*. İstanbul: Kariyer Yayınları.
- Bilgiseven, A. K. (1992). *Eğitim sosyolojisi*. (5. Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Boz, Y. ve Boz, N. (2008). Kimya ve matematik öğretmen adaylarının öğretmen olma nedenleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 137-144.
- Bozdoğan, A., Aydın, D. ve Yıldırım, K. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 83-97.
- Bursal, M. ve Buldur, S. (2013). Fen bilgisi öğretmen adaylarının profillerinin değişimi: 2008-2012 yılları arasında Cumhuriyet Üniversitesi örneği. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 2(4), 14-26.
- Büyükgöze Kavas, A. (2005). Eğitim fakültesi öğrencilerinin aldıkları mesleki rehberlik hizmetleri ve mesleklerini değiştirmek isteme düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 21, 111-122.
- Can, A. V., Karaca N. ve Gökgöz A. (2010). *Balkan kökenli muhasebecilerin muhasebe mesleğini seçme nedenleri üzerine bir araştırma: Sakarya ili örneği*. 2. Uluslararası Balkanlarda Sosyal Bilimler Kongresi, Prizen Kosova.
- Crowe S, Cresswell K, Robertson A, Huby G, Avery A. ve Sheikh A. (2011). The case study approach. *Bio Med Center Med Res Methodol*, 11(100), 1-10.
- Çakır, M. A. (2004). Mesleki karar envanterinin çıkarılması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37, 1-14.
- Çelik, N. ve Üzmez, U. (2014). Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi: Çağrı merkezi hizmetleri örneği. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi*, 2(1), 94-105.
- Çetin, B. (2012). İlköğretim öğretmen adaylarının profillerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 11(3), 596-610.
- Çevik, O. ve Yiğit, S. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin profillerinin belirlenmesi: Amasya Üniversitesi örneği. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33(1), 89-106.
- Dinç, E. (2008). Meslek seçiminde etkili faktörlerin incelenmesi: meslek yüksek okulu muhasebe programı öğrencileri üzerine bir araştırma, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(2), 90-106.

- Ekiz, D. (2006). Sınıf öğretmenliği mesleğine yönelen adayların profilleri ve geleceğe yönelik beklentilerinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 131-147.
- Erdemir, F. (1997) Hemşirelik yüksekokulu 1. sınıf öğrencilerinin hemşirelik yüksekokulu'nu tercih etme, okula başlamaya karar verme özellikleri ve okula devam etmede etkili faktörler. *Uluslararası Katılımlı IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı*, Kıbrıs, 10-12 Eylül, 322-328.
- Ergunalp, A. M. (1982). *Okul ve meslek seçimi*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Erol, A., Yergin, H. ve Mercan, M. (2012). Üniversite öğrencilerinin üniversite tercihlerinin belirleyicileri: Hakkâri örneği. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 4(2), 1-10.
- Genç, G., Kaya, A. ve Genç, M. (2007). İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörler. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(14), 49-63.
- Girgin, G., Akamca-Özyılmaz, G., Ellez, A. M. ve Oğuz, E. (2010). Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, mesleki benlik saygıları ve mesleki yeterlik inançları. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*. 28, 1-15.
- Gökgöz, A. ve Zeytin, M. (2012). Muhasebe mesleğinin seçilmesini etkileyen faktörlerin incelenmesi: Yalova ve Bilecik illeri örneği. *International Journal of Economic and Administrative Studies*, 4(8), 67-85.
- Hacıömeroğlu, G. ve Şahin-Taşkın, Ç. (2010). Fen bilgisi öğretmenliği ve ortaöğretim fen ve matematik alanları eğitimi bölümü öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 77-90.
- Hamamcı, Z. ve Çoban, A. (2011). Akılcı duygusal eğitim programının lise öğrencilerinin akılcı olmayan inançları ve algılanan problem çözme becerileri üzerine etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(27), 31-42.
- Karadağ, R. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ve öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 7(2), 44-66.
- Kartal, T. ve Taşdemir, A. (2012). Fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 73-96.
- Kepçeoğlu, M. (2004). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. (11. baskı). İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Kılcan, B., Keçe, M., Çepni O. ve Kılınç, A. Ç. (2014). Prospective teachers' reasons for choosing teaching as a profession. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(1), 69-80.
- Koç, M. (1994). KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin mesleki seçimlerine etki eden faktörlerin belirlenmesi. *Çağdaş Eğitim*, 19(204), 26-30.
- Kulaksızoğlu, A. (1999). *Ergenlik psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Kuzgun, Y. (1986). *Mesleki rehberlik gereksinmesi, uygulamalar ve sorunlar, eğitimde psikolojik hizmetler ve sorunları*. Şafak Ofset Matbaası, 150.
- Ok, A. ve Önkol, P. (2007). Öğretmen yetiştirme programlarındaki öğretmen adaylarının profili. *Eğitim ve Bilim*, 32(143), 13-26.
- Ömürbek, V. ve Usul, H. (2008). Muhasebe mesleğinin seçilmesinde etkin olan etkenlerin faktör analiziyle incelenmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 37, 164-173.
- Özbek, R. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde kişisel, ekonomik ve sosyal faktörlerin etkililik derecesine ilişkin algıları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 145-159.

- Özpancar N, Aydın N. ve Akansel N. (2008). Hemşirelik 1. sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleği ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi. *C.U. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12, 9-17.
- Özsoy, G., Özsoy, S., Özkara, Y. ve Memiş, A. D. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler. *İlköğretim Online*, 9(3), 910-921.
- Öztuna Kaplan, A. (2013). *Durum çalışması*. (Ed. S. Baştürk). Bilimsel araştırma yöntemleri içinde. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Özyürek, R. ve Atıcı, K. M. (2002). Üniversite öğrencilerinin meslek seçimi kararlarında kendilerine yardım eden kaynakların belirlenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(17), 33- 42.
- Pekkaya, M. ve Çolak, N. (2013). Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin önem derecelerinin AHP ile belirlenmesi. *International Journal of Social Science*, 6(2), 797-818.
- Sağdıç, M. ve Demirkaya, H. (2009). Üniversite öğrencilerinin kariyer gelişim planlarına ilişkin yaklaşımlar. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(1), 233-246.
- Savran, C., Sert, I. ve Uzun, S. (1999). Lise son sınıf öğrencilerinin öğrenci seçme sınavındaki başarıları ile çeşitli bireysel özellikleri arasındaki ilişkiler. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11, 273-284.
- Şahin, İ. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmen istihdamı ve mesleki geleceklerine ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(3), 1167-1184.
- Suri, H. (2011). Purposeful Sampling in Qualitative Research Synthesis. *Qualitative Research Journal*, 11 (2), 63-75.
- Şara, P. ve Kocabaş, A. (2012). Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmenliğini tercih nedenleri ve aldıkları eğitimle ilgili görüşleri. *Turkish International Journal of Special Education and Guidance & Counseling*, 1(2), 8-17.
- Telman, C. (2000). *Başarıya giden yolda meslek seçimi*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Tüfekçi Aslim, S. (2013). İlköğretim öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 65-81.
- Ubuz, B. ve Sarı, S. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 113-119.
- Yanikkerem, E., Altınparmak, S. ve Karadeniz, G. (2004). Gençlerin meslek seçimini etkileyen faktörler ve benlik saygıları. *Nursing Forum Dergisi*, 7(2), 61-62.
- Yavuzer, H. (1996). *Ana baba ve çocuk*. (9. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yelken, K. (2008). *Orta öğretim son sınıf öğrencilerinin üniversite tercihlerini ve meslek seçimini etkileyen faktörler: Sakarya il merkezi örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yeşilyaprak, B. (2011). *Mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığına giriş*. (Ed. B. Yeşilyaprak). Mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı kuramdan uygulamaya içinde. Ankara: Pegem Akademi.

Extended Abstract

Introduction

Career choice is seen as an important turning point in the lives of individuals. Since the characteristics of the profession affect the living standards and future plans of the individual, this choice is a process that affects almost all the future of the individual. In this process it is important to make a correct and appropriate decision. Preparing a planned framework for career choice is seen as an important starting point for the steps to be taken. Many factors are effective in the choice of individuals. These include the economic return of the profession, respect in the community and job opportunities are important factors on the basis of the profession, the individual's interest, physical and mental structure and future goals can be shown as an example of individual factors. The economic situation of families is seen as an element of pressure in the occupational choices of individuals. Although the expectations and ideals of the families and their children are different in the choice of profession, it is necessary to dissolve this in a common pot. The occupational choices of individuals are of great importance for their future life. In this process, the individual should know his / her personal characteristics and obtain training aimed at the profession he / she aims at. Although families have thoughts about their child's choice of profession, this situation should not go beyond recommendation. It is therefore important to determine the rationale for pre-service teachers' choice of profession choices. In this context, it is aimed to determine the factors that play a role in the selection of teacher candidates in this research. In this context, the following sub-problems were created;

- What are the views of the family and the environment in choosing the teaching profession?
- What are the views of the characteristics of the profession in choosing the profession of teaching?
- What are his / her views on other factors that are effective in choosing the teaching profession?
- What are the views of the teaching profession unintentionally?
- What are the professions at their ideals other than the teaching profession?

Method

In the study, the case study model was used. The reasons for pre-service teachers to choose the teaching profession were examined in depth and the views of the current group were revealed without the need for generalization. The sample of the study consisted of 52 teacher candidates studying in a public university. An open-ended questionnaire prepared by the researcher was used to determine the opinions of prospective teachers. In the preparation of the questionnaire, first of all the field was examined and a draft questionnaire consisting of 11 questions was prepared. The questionnaire consisting of 11 questions was reduced to 7 questions in accordance with the opinions of 3 teacher candidates (meaning), 3 Turkish teachers (spelling) and 2 field experts (scope) and the personal information form was added and finalized. The findings were supported by quotations and data were prevented by mixing each participant with gender-related (K: Female; E: Male) marker.

Findings and Conclusion

According to the results of the research, it is seen that pre-service teachers are affected by familial and environmental factors in the choice of profession but they make the final decision. It can be said that mother, father and classroom teachers are the most influential individuals in professional orientation. In this study, the students whose parents are teachers, although they are influential, indicate that they give their final decisions in professional choices and that they do not have family pressures. Economic opportunities, dignity, and love for children are among the reasons that teacher candidates choose other widely mentioned teachers. Some pre-service teachers say that they do not choose the profession because they lack more financial means and that they have to choose the teacher because the points obtained in the university placement test and the undergraduate departments are earned. Almost all of the students expressed the opinion that they wanted to do another profession when they were given the choice. Some teacher candidates stated that the teaching profession was effective in the selection of the status of the society. In the study, it was determined that the profession and the education level of the parents were effective in choosing students but the final decision was given by the student. In this context, it is seen that the participants made their choices conscious. It is seen that the most active people in

directing the participants to the profession are the parents, core and core family members and classroom teachers. Many participants indicate that classroom teachers are role models in their choice of profession. In the study, none of the trainees mentioned the guidance service to guide the profession. In particular, it can be said that guidance services in secondary education institutions should work more effectively in vocational guidance. In the research, when they were asked about what profession they would like to do when they were given the right to vote, they stated that they could work freely and employ entrepreneurship skills. In this context, it is necessary to use a different selection model in the recruitment of the faculties of education in order to be able to match the personal characteristics of the individuals who will perform a vital profession as a teacher. Points-based referrals can lead to reluctance in individuals because they are based on imposition. The faculty of education can provide license-based criteria and license purchases related to the teaching qualification after a certain score threshold. Moreover, vocational orientation of students is especially important at secondary level. In this context, it is also necessary to support the promotion of vocational and vocational qualifications of students in secondary education. Informative programs or brochures / booklets should also be prepared by experts and should be presented widely in social media and visual-print media, in order not to impose and impose on the child's interests.